

Literatura

- CHLUPÁČ, I. (1955): Stratigraphical study of the oldest Devonian beds of the Barrandian. – Sbor. Ústř. Úst. geol., Odd. geol., 21, 91–224. Praha.
- (1983): Trilobite assemblages in the Devonian of the Barrandian area and their relations to palaeoenvironments. – *Geologica et Palaeont.* 17, 45–73. Marburg.
- (1994): Assemblages of phyllocarid crustaceans in the Siluriana and Devonian of Bohemia and their analogues. – *Geologica et Palaeont.* 28, 1–25. Marburg.
- FOLK, R. L. (1959): Practical petrographic classification of limestones. – *Bull. Amer. Assoc. petrol. Geol.*, 43, 1–38. Tulsa.
- HLADIL, J. (1997): Lower Devonian open-sea elevation of Koněprusy: Evolution of reef facies. Field Trip Book, UNESCO-IGCP Project 335 “Biotic Recoveries from Mass Extinctions”. – Final Conference, 31–36. Praha.
- HORNÝ, R. (1994): Review of the Lower Devonian (Pragian) Gastropoda and Tergomya in the Barrandian (Bohemia) and their assemblage. – *Acta Univ. Carol.*, 1992, 5–22. Praha.
- MANDA, Š. (2001): Some new or little known cephalopods from the Lower Devonian Pragian carbonate shelf (Prague Basin, Bohemia) with remarks on Lochkovian and Pragian cephalopod evolution. – *J. Czech Geol. Soc.*, 46, 3–4, 269–286. Praha.
- KOŠAN, P. (2002): New representatives of *Radioscutellum* and *Cornuscutellum* (Trilobita) from the Pragian of the Barrandian area (Lower Devonian, Czech Republic). – *Bull. Czech geol. Surv.*, 77, 1, 45–53. Praha.
- MAY, A. – HLADIL, J. (1997): Early Devonian stromatoporoids from Koněprusy (Pragian Stage). – *Zpr. Geol. Výzk. v Roce 1997*, 94–97.
- ŠNAJDR, M. (1960): Studie o čeledi Scutelluidae (Trilobita). – *Rozpr. Ústř. Úst. geol.*, 26, 1–263. Praha.
- SUZUKI, Y. – BERGSTRÖM, J. (1999): Trilobite taphonomy and ecology in Upper Ordovician Carbonate buildups in Dalarna, Sweden. – *Lethaia*, 32, 159–172. Oslo.

Fotografie jsou v příloze V

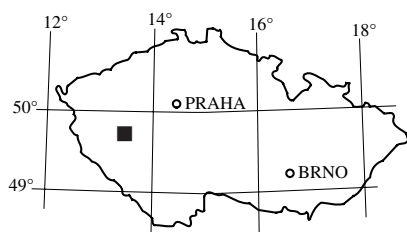
PLZEŇSKÁ ČÍLINA U EJPOVIC, LOKALITA NOVÉHO SPOLEČENSTVA S *CILINELLA SVOBODAI* (HAVLÍČEK, 1951) (BRACHIOPODA) V ŘEVNICKÝCH KŘEMENCÍCH LIBEŇSKÉHO SOUVRSTVÍ

Plzeňská Čílina Hill near Ejpovice, locality a new Community with *Cilinella svobodai* (Havlíček, 1951) (Brachiopoda) in the Řevnice Quartzites of the Libeň Formation

JOSEF K. MORAVEC

Prehistoric World Images dislok. prac., Srby 56, 335 01 Nepomuk 1

(12–33 Plzeň)

Key words: *Cilinella* Community, Řevnice Quartzites, biostratigraphy, Prague Basin

Abstract: The shallow-water benthic fauna from the Plzeňská Čílina Hill is assigned here to the *Cilinella svobodai* Community: this is confined to the yellow sandstone layer (cf. BOUČEK 1940).

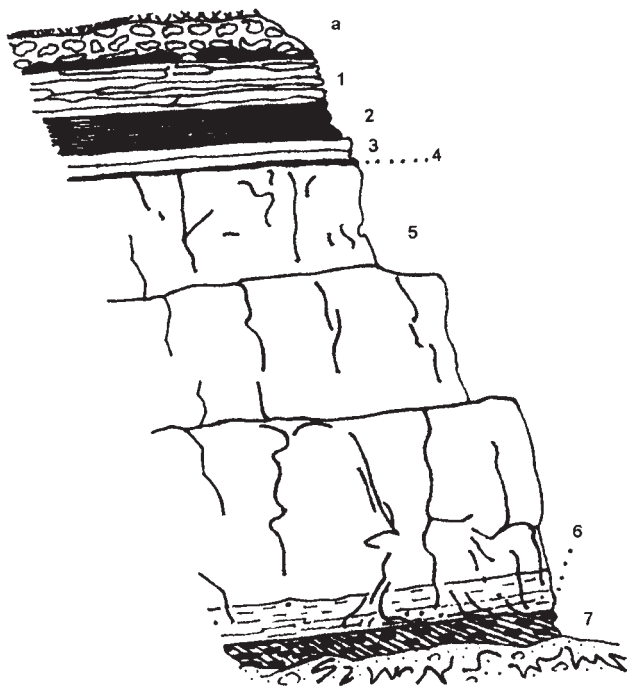
Z báze řevnických křemenců libeňského souvrství je stanoveno nové faunistické společenstvo s vůdčím elementem brachiopoda *Cilinella svobodai* (HAVLÍČEK) v okrově žlutých pískovcích s podřízenými vložkami slepenců až brekcie. Podloží tvoří černé, slídnaté jílovité břidlice dobrotivského souvrství (dobrotiv) – zakryto. Klasická lokalita Plzeňská Čílina (starý zašlý lom v lese) se nachází sz. od kóty 481,3 m asi 100 m od trati dálničního tělesa D5/E50 a 1000 m jv. od křižovatky silnic na okraji obce Ejpovice. Náleží geografickému okresu Švihovská vrchovina a geografickému podokresu Rokycanská pahorkatina. Z biostratigrafického hlediska náleží k spodní části zóny s *Linochitina poncetii* (cf. FATKA et al. 1998). Lokalita je klasickým

nalezištěm ve spodním berounu synklinály plzenecko-člinské, již dříve známým a citovaným v pojednáních starších autorů (cf. HOLUB 1909, PURKYNĚ 1909, BOUČEK 1940, HORNÝ 1952, ŠNAJDR 1956 atd.). V novější době se touto téměř zaniklou a především v současnosti málo známou lokalitou stratigraficky ani faunisticky nikdo nezabýval.

Lokalitu původně blíže popsal BOUČEK (1940). Z jeho popisu je zřejmé, že fauna byla nejlépe zastoupena ve vrstvě okrově žlutých pískovců s polohami typu slepenců až brekcie, o celkové mocnosti 40 cm, v nákrese profilu (obr. 1) označena číslem 7. Pro úplnost uvádím seznam fauny z diskutované vrstvy podané BOUČKEM (1940): *Dalmania socialis proaeva* (BARRANDE), *Cryptolithus ornatus* (STERNBERG), *Zelizkella hawlei* (BARRANDE), *Pionodema redux* (BARRANDE), *Schizocrania* sp., *Conularia consobriana* BARRANDE, *Gastropoda* aj.

Z této polohy pochází většina fosilií uváděných z Plzeňské Číliny (cf. HOLUB 1911, KRAFT 1928). V současné době je poloha č. 7 zcela nepřístupná, zakrytá sutí a zatopená vodou. Nad hladinu „jezírka“ vystupují pouze nadložní kompaktní křemence bez fauny. V blízkém okolí lomu je mnoho starých, zašlých odvalů z předchozích kutacích aktivit. Při rozkrývání haldového materiálu se nacházejí celkem hojně úlomky okrových pískovců s velice bohatou faunou, společně s materiálem pocházejícím z nadložních vrstev původního profilu.

Druhová diverzita trilobitové a ostatních skupin fauny ve žluté vrstvě je celkem nízká. Velice pozoruhodná je zde nepřítomnost výskytu illaenidních trilobitů, kteří tvoří na některých lokalitách v řevnických křemencích podstatnou procentuální složku trilobitové fauny (Rumpál u Rokycan,

Obr. 1. Původní vrstevní sled v lomu na Plzeňské Člíně (cf. BOUČEK 1940). a – hliněná suť s úlomky deskovitých bílých křemenců – 100 cm; 1 – poloha rozrušených deskovitých bílých křemenců – 100 cm; 2 – černé, slídnaté jílovité břidlice – 80 cm; 3 – deskovitě se odlamující vrstvy křemenců – 35 cm; 4 – jemná černá jílovitá břidlice – 2 cm; 5 – bílý kompaktní křemenc v mohutných lavicích bez břidličných závalků a bez fauny – 11 m; 6 – světle šedobílý až zažloutlý křemenc s jílovito-pískitými závalky s bohatou fragmentárně zachovanou faunou – 50 cm; 7 – okrově žluté pískovce cilinellového společenstva s podřízenými polohami slepenců až brekcie – 40 cm. Z původního profilu o mocnosti cca 15 m je v současné době zachována cca jedna třetina celkové mocnosti vrstevního sledu.

Zbiroh nádraží ČD – pahorek Borek, 474 m) atd. Eudominantním trilobitovým taxonem je *Dalmanitina cilinensis* ŠNAJDR, která se zde nachází velice hojně (drcené části exoskeletonů) – izolované pleurony, fragmenty kranidií a pygidií, volné líce a vzácně hypostomy. Mezi dominantně se vyskytující taxony patří na lokalitě *Deanaspis linol* ŠNAJDR a *Ormathops inflatus mirus* ŠNAJDR, který je současně mladším vývojovým descendentem nominotypické subspecie *Ormathops inflatus inflatus* (ŽELÍZKO) z podložního dobrotivského souvrství. S recedentní a subrecedentní výskytovou dominancí sem náležejí taxony *Opsimasaphus cf. ingens* (BARRANDE) a *Kloucekia trixi* ŠNAJDR.

Druhová diverzita brachiopodů ve žluté vrstvě je v zásadě omezena pouze na jeden druh artikulátního brachiopoda (hřbetní a břišní misky) *Cilinella svobodai* (HAVLÍČEK), která je navržena jako vůdčí element zdejšího společenstva

v 40 cm mocné poloze č. 7, které je podstatně výrazně faunisticky odlišné od společenstev z nadložních vrstev. *Drabovia dux* HAVLÍČEK se zde nevyskytuje, je především vůdčím elementem v biostratigraficky mladších polohách draboviového společenstva řevnických křemenců libeňského souvrství.

Výzkumy lokality v letech 1996–2002: suť, okrově žlutá vrstva (č. 7) – cilinellové společenstvo: hojně *Cilinella svobodai* (HAVLÍČEK), vzácně *Exoconularia consobrina* (BARRANDE), velmi hojně *Dalmanitina cilinensis* ŠNAJDR, hojně *Selenopeltis buchi haglasta* ŠNAJDR a *Ormathops inflatus mirus* ŠNAJDR, běžně *Colpocoryphe grandis grandis* (ŠNAJDR), velmi hojně *Deanaspis linol* ŠNAJDR, velmi vzácně *Opsimasaphus cf. ingens* (BARRANDE) a *Kloucekia trixi* ŠNAJDR. Reprezentanti jiných fosilních organismů – cystoidi, gastropodi, ostrakodi, konulárie, lilijice, inartikulátní brachiopodi – se vyskytují velice sporadicky a prakticky tvoří nepodstatnou minoritní část zdejšího celkem taxonomicky chudého společenstva.

V různorodém materiálu z jednoho těženého odvalu jsem našel šedobílý, zažloutlý křemenc, pocházející pravděpodobně z nadložní vrstvy č. 6, které poskytly hojnou, ale velmi fragmentární faunu, především druh *Dalmanitina cilinensis* ŠNAJDR (velmi hojně) a jediný unikátní nález kompletního pygidia *Ectillaenus(?) cf. holubi* (ŠNAJDR).

Přes stávající situaci na lokalitě Plzeňská Člína, která je v současnosti již značně zašlá, je stále možno sbírat nový dokladový fosilní materiál a to pouze v suti starých haldových odvalů.

Literatura

- BOUČEK, B. (1940): Příspěvek k poznání ordoviku synklinály plzenecko-člínské. – Zpr. Geol. Úst. Čechy Mor., 16, 4, 145–157. Praha.
- FATKA, O. – KRAFT, J. – KRAFT, P. (1998): Výskyt některých „baltických“ graptolitů a společenstva mikrofosilií v oblasti peri-Gondwany. – Zpr. geol. Výzk. v Roce 1997, 80–83. Praha.
- HOLUB, K. (1909): Okolí Rokycan v paleontologii. – Brdský Kraj, I, 6, 111–118. Rokycany.
- HOLUB, K. (1911): Něco o zkamenělinách člínského křemence. – Brdský Kraj, III, 106–110. Rokycany.
- HORNÝ, R. (1952): Nález fauny v křemencích drabovských – d (Llandei-lo) na vrchu Rumpál u Sklenné Hutě. – Věst. Ústř. Úst. geol., 27, 71–75. Praha.
- KRAFT, V. (1928): Geologické poměry Rokycanska. – Rokycany.
- PURKYNĚ, C. (1909): Nástin geologických poměrů okolí Klabavy. – Brdský Kraj, I, 6, 183–189. Rokycany.
- ŠNAJDR, M. (1956): Trilobiti drabovských a letenských vrstev českého ordoviku. – Sbor. Ústř. Úst. geol., 22, 477–533. Praha.

Fotografie je v příloze III

